

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani 3. oktobra 1883.

Obseg: Na vrtu c. k. kmetijske družbe na Poljanah. — Nekaj o napakah pri mleku. (Dalje.) — Novi gospodarski stroji. (Dalje.) — Stariši, pomagajte učiteljem pri odgoji otrok. — Spomini na veliko slavjansko romanje v Rim leta 1881. (Dalje.) — O položaji. — Podoba (povest). (Dalje) — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.**Na vrtu c. kr. kmetijske družbe na Poljanah**

dobiva se, brž ko pride čas za presajanje sadnega drevja, veliko vrst dobrega, žlahnega sadnega drevja: jablan, hrušek, češpelj, češenj, orehov, cepljenega debelega kostanja (maroni), pa tudi divjega kostanja.

Semenskega krompirja dobi se tri in dvajset vrst, med temi je omeniti posebno letošnje nove poskušnje z zeló debelim, okusnim krompirjem bele barve, kate-rega seme je družba dobila z Zborova pri Budjevicah. Te vrste krompirja sadilo se je 100 kil deloma na njivo, gnojeno z živinskim gnojem, deloma pa gnojeno s kompostom. Krompir obnesel se je dobro na obeh njivah, vendar pa nekaj boljše na njivi gnojeni s kompostom. Pridelalo se je te vrste krompirja z vsega semena 1671 kil in prodaja se v manjih množinah, enako tudi semenski krompir družih 22 vrst.

Tudi iz Zborovskega semena in semena pšenice so na prodaj na kmetijskem vrtu.

Sadnega drevja prodalo se bode več tisuč in glavni zbor c. k. kmetijske družbe je sklenil: kmetovalcem družbenikom kmetijske družbe prodajati, ako prinesejo seboj potrdilo predstojnika svoje podružnice, da so udje družbe in da bodo drevesa rabili v zasa-janje lastnih zemljišč: sadna drevesa prodajati za polovico navadne cene, krompir pa za 20% ceneje, kakor drugim kmetovalcem, pa se vé, da le v manjših množinah po nekoliko kil.

Namen družbe pri tem ravnanji je poglobitno ta, kolikor moč brez posrednikov širiti sadjerejo v naši de-želi in pa tudi širiti druga, priporočanja vredna semena.

Nekaj o napakah pri mleku.

(Dalje.)

Rudeče in krvavo mleko.

Dvojnata napaka pri mleku je rudeče in krvavo mleko. — Rudeče mleko ima svoj vzrok v krmi, katera ima v sebi rudečo barvo, pa tudi vsled vživanja po ples-nobi pokvarjenih rastlin, posebno sočivja, pokaže se ta napaka. Rudečica razdeljenja je po vsem mleku enako-merno in ostane taka tudi, ako se mleko zasiri. Od-

pravi se ta napaka lahko in hitro, ako se spremeni krma in se kravi daje namesto barvaste in pokvarjene zdrava in navadna krma, dobro seno, otava, trava, re-zanica itd.

Vse drugače je pri krvavem mleku, ker to je bolezen, oziroma vnanja prikazen druge bolezni. Pri tem je zopet razločiti, ali je kri v mleku videti v dolgih štrenah ali pa je razdeljena na drobno tako, da je vi-deti vse mleko krvavo. Tako krvavo mleko je zmiraj v zvezi z drugo boleznijo, in to posebno z vrančnim prisadom in krvavo scavnico. Pokaže se pa ta bolezen tudi združena po zavživanji zlatičnice, mlečnika in pa mladik od smrek, jagnjed itd.; kedar se tako mleko vstavi, vsede se na dnu posode vsa krvavina — prav zasedena kri.

Štrene in koščki krvi nahajajo se pa v mleku pri hudem vnetji vimena, ako je vime ranjeno po sunkih ali udarcih, in se tako primeri, da samo iz enega sesca prihaja krvavo mleko, iz družih pa popolno zdravo belo mleko.

Pri takih vzrokih napak treba je ozdraviti dotično krajno bolezen, in znano je, da pri ranah redno dobro služi arnika, bodi-si, da se rabi vnanjo ali pa homeo-patično znotranjo. — Pri družih notranjih boleznih rav-najo se pa zdravila po naravi dotične bolezni.

Plavo mleko imenuje se daljna napaka, ki se nahaja večkrat, ne da bi se dalo natanko določiti, od kod izvira.

Tako mleko koj, ko je pomolženo, ne kaže nika-koršnega razločka od popolnem zdravega mleka. Po 24 do 48 urah pa postane smetana na vrhu motna, pri-kazujejo se na nji neredne plave pike in maroge, katere se polagoma povejšavajo, se konečno druga v drugo stekajo, na zadnje pa prevzamejo vso smetano, pa tudi še mleko pod njo tako, da plava barva prevzame sled-njič vso tekočino. Dokler so na smetani še posamezne maroge, obrobljene so z zelenim robom. — Iz smetane od takega mleka težko je vmesti surovo maslo, ki je pa, ako se to vendar-le posreči, grde umazane barve, pustega in žaltovega okusa; pinjec pa je prav zelen-kasto-plav. — Dalje časa mislilo se je, da se sme tako plavo mleko ali surovo maslo iz take smetane zavživati brez škode, pa noveje preiskave so pokazale, da je v takem mleku nevaren strup, kateri povzroči bo-lezni, dostikrat pa, in to posebno pri malih otrocih in tudi pri teletih hiranje in smrt. — Primeri se, da mleko postaja plavo samo od ene krave izmed več dru-